

İngiliz Kütüphanesi Belge Sağlama Hizmetleri

British Library Document Supply Services

Çeviren: Yeşim Cömertoğlu^(*)

Giriş

BLDSC (İngiliz Kütüphanesi Belge Sağlama Merkezi) sadece İngiltere'de değil tüm dünyada kullanıcılara, yayınlanmış bilgiyi sağlayan kuruluşların önde gelenlerinden biridir. Otuz yıllık gelişme süresince araştırma düzeyinde çok geniş kapsamlı bir derme oluşturmuştur. Bu derme ile 1993/94 döneminde 3.3 milyon isteği karşılamıştır. Derme, 47.000 tanesi halen sürmekte olan 242.000 dergi, 2.9 milyon kitap, 4 milyonun üzerinde rapor, 550.000 doktora tezi, 330.000 toplantı tutanağı ve yaklaşık 550.000 tercümeden oluşmaktadır.

BLDSC 1962 yılında kurulmuştur. Temel amacı en güzel o zamanki adı olan "Ulusal Fen ve Teknoloji ödünç Verme Kütüphanesi" ile ifade edilebilir. Gerçekten de bilim ve teknik konulardaki istekler, toplam isteklerin %70'ini oluşturmaktadır. Ne varki, ödünç vermeden çok fotokopi sağlama süreçlerinde daha fazla önem kazandığından, bir ad değişikliği ile dünün "Ödünç Verme Kütüphanesi" bugünün "Dokümantasyon Merkezi" olmuştur.

BLDSC ve Uluslararası Bilgi Pazarı

Otuz yıl önce BLDSC'nin işlevi, İngiltere'de bilim ve teknik dalında bilgi talebini karşılamaktı. Daha yakın geçmişte ise diğer ülkelerden kullanıcılar giderek önem kazanmaya başladı. Bunun sonucu olarak, son 20 yılda dünyanın çeşitli ülkelerde yapılan satışlar, tüm satışların onda birinden dörtte birine yükselmiştir. Bu büyüme yalnızca kapsamlı bir dermeyi korumakla değil, başvuruların işlenmesini sürekli güncelleştirerek gerçekleştirilmiştir.

BLDSC'nin ana stratejilerinden biri, hizmetlerini İngiltere dışında daha yaygın hale getirebilmek için, İngiliz Kültür Heyeti ile dünya çapında bir anlaşmaya varmaktadır. Dünyanın çeşitli kilit ülkelerinde bir acentesi olması BLDSC'nin kullanıcılarının ihtiyaçlarına daha etkin bir şekilde cevap verebilmesi anlamına gelmektedir. Örneğin Türkiye'de, İngiliz Kültür Heyeti Ankara ve İstanbul'da acentemiz olarak hizmet veriyor oluşu ile, kullanıcılarımıza, hem bilgi sağlama hem de yerel para biriminden ödeme yapma

---

(*) İngiliz Kültür Heyeti

rahatlığı gibi bir yerel destekli hizmetin tüm avantajlarını sunabilmekteyiz. Ayrıca İngiliz Kültür Heyeti yeni üye kayıtları da yapmaktadır.

Uluslararası Kullanıcılara Sunulan Hizmetler

Kullanıcı ihtiyaçlarına yönelik geliştirilen hizmetlerden halen en çok ilgi göreni fotokopi hizmetidir. Belegelerin fotokopilerine yönelik istekler, Boston Spa'da bulunan BLDSC'ye posta, faks veya otomatik istek aktarım yolu ile ulaştırılırken kullanıcılarımızın çoğu gittikçe artan bir oranda kendi ARTT'el sistemimizi kullanmaktadırlar. Stoklarda yer alan belge isteklerinin %89'unda, istenilen fotokopi, siparişten sonra 48 saat içinde uçak postası ile kullanıcıya gönderilmektedir. Cevap verme süresi, isteklerin fakslanması veya kargo ile gönderilmesi seçeneklerinin bulunduğu Acele İşlem Hizmetimiz ile sadece iki saate düşürülmüştür. Buna çok kısa süre önce başlanılmış olsa da, BLDSC, 1993/94 yıllarında 155.000 isteği bu hizmete destek veren kütüphanelere aktararak talebin karşılanmasını sağlamış ve böylece gelen 3.7 milyon isteğin %93'ünü tatmin etmeyi başarmıştır.

Hem standart hem de acele işlem hizmetleri, halen BLDSC'nin tüm hizmet ve ürünlerini yenilenmiş halleriyle düzenli olarak almaya devam eden kayıtlı üyelerine sunulduğu hizmetlerdir. Fakat, bu hizmetten pek sık yararlanmayacağından kayıtlı üye olmayı düşünmeyenler için Lexicon Kolay Sipariş Hizmetlerimiz (Lexicon Easy Order Service) aracılığı ile fotokopi talebinde bulunma imkânı vardır. Zaman kazanmak için, kişisel formlar doldurmak yerine, Lexicon hizmetinden yararlanan kullanıcılar posta, fax veya telefon aracılığı ile bibliyografik referans listesi şeklinde taleplerini sunabilirler. Lexicon sisteminde sipariş 15 veya daha fazla kopyadan oluşuyorsa, ek ücret alınmaksızın bunlar uluslararası kargo ile gönderilmektedir.

Telif hakkı ile yükümlü kullanıcılar içinse Telif Hakkı Alma Servisimiz de bulunmaktadır. Küçük miktar bir prim karşılığında, yukarıda belirtilen hizmetlerden herhangi birini kullanırken hemen hemen tüm telif hakkı kısıtlamalarından kurtulmuş olunur. Son olarak, dermemizden kitapların ödünç alınması halen BLDSC hizmetleri arasında yer almaktadır ve diğer ülkelerden kullanıcıların bu hizmetten faydalanması için özel bir kayıt yaptırılması gerekmektedir.

Derme Bilgisi ve Güncel Bilgilendirme Hizmeti

İstek üzerine dokümanların fotokopisini göndermenin yanı sıra BLDSC, güncel bilgilendirme konusunda da bir dizi hizmet sunmaktadır. Tüm önemli dermelerin katalogları ve listeleri başlık düzeyinde düzenli olarak basılmakta ve bunlar mikrofiş ve elektronik formatlar şeklinde kullanıcılara sunulmaktadır. Araştırmacıların kendi alanlarındaki gelişmeleri yakından takip etmelerine yardımcı olmak amacıyla BLDSC ayrıca CD-ROM tabanında ETOC (Elektronik İçindekiler Tablosu) hizmeti de sunmaktadır. İki tür ETOC ürünü bulunmaktadır. Aylık olarak yayınlanan *Inside Information*

en çok istenen 10.000 güncel süreli yayından makale düzeyinde bilgi edinilmesi imkanı vermektedir (yaklaşık bir milyon makale) . Yılda dört kez yayınlanan *Inside Conferences* ise her yıl yaklaşık 500.000 konferans tutanağının başlıklar halinde listesini sunmaktadır. Ayrıca, Dergi İçindekiler Sayfaları Hizmetine (Journal Contents Page Service) üye olarak kullanıcılar, şu an alınan 47.000 dergiden düzenli olarak istediklerinin içindekiler sayfalarının fotokopilerini alabilirler.

Yeni Gelişmeler

Sayıları günden güne artan DIALOG ve OCLC gibi veri tabanı ağlarından faydalanarak kullanıcıların sipariş verebilmesi gibi birçok yeni hizmet geliştirilmiştir. Çevrimiçi erişimi olan kullanıcılar, kısa süre önce OCLC ile yapılan bir anlaşma ile ilk defa BLDSC'nin dergi ve ulaşılması güç rapor türü yayınlarına (grey literature) erişime imkanına kavuşmuştur. Servislerimiz arasına, kullanıcıların isteklerini elektronik posta ile göndermesi gibi her gün bir yenisi eklenmeye devam etmektedir. Aciliyetin önemli olduğu kullanıcılarımıza oldukça faydalı olacak, hali hazırda kullanılan Faksla geri gönderme sistemi de geliştirilme aşamasındadır.

En heyecan verici gelişmelerden biri ise, şu an üzerinde çalışılmakta olan dokümanların elektronik olarak kullanıcıların bilgisayarlarına ulaştırılması projesidir. Bu, hem otomasyon sistemlerinin geliştirilmesi hem de telif hakkı alma hususunda acentelerle yeni anlaşmalar yapılması bakımından ümit verici bir gelişmedir. çözüm bekleyen bir sorun ise uluslararası telekomünikasyon hizmetleri arasındaki geniş çaplı rekabettir. Bu da hizmetin kullanıcılara ulaştırılması için belli bir süre geçmesi gerektiği anlamına gelir. BLDSC ve seçilen bazı kuruluşlar arasında denemeler başlatılması planlanmaktadır.

Bu hizmetlerin sağlanması ve geliştirilmesi büyük yatırımlar anlamına gelmektedir. Dünya çapındaki 15.000 kullanıcıya daha verimli ve etkin bir hizmet sunma yolları aramaya sürekli devam eden BLDSC bilgi ve belge sağlama alanında uluslararası liderliğini korumayı amaçlamaktadır.

Başvuru adresleri

Pınar Yamaç
British Council Kütüphanesi
Kırlangıç Sokak 9
Gaziosmanpaşa
06700 - Ankara
Tel : 312-4686201
Faks: 312-4276182

Meral Kırkalı
British Council Kütüphanesi
PK 436
Beyoğlu, İstanbul
Tel : 212-2490574
Faks : 212-2437682

Roderic Vassie

Pazarlama Birimi, BLDSC

Helen Parnaby
Customer Services
British Library Document Supply Centre
Boston Spa
Wetherby
West Yorkshire LS23 7BQ UK
Tel : 44 937 546 243
Faks 44 : 44 937 546333